

PROJECT PREPARATION FACILITY

PPF-Serbia's perspective for sustainable growth

PRIPREMA TEHNIČKE DOKUMENTACIJE ZA INFRASTRUKTURNE PRJEKTE PODOBNE ZA FINANSIRANJE IZ EU FONDOVA U SEKTORU ŽELEZNICA

18 OKTOBAR 2018

This project is funded
by the European Union

Louis Berger | giz

Stantec

epcco

Government of the
Republic of Serbia

Procena uticaja na životnu sredinu (EIA) i Procena uticaja na životnu sredinu i socijalnu politiku (ESIA) studije i uslovi za sprovođenje infrastrukturnih projekata

Sadržaj:

- Sadržaj studije o proceni uticaja na životnu sredinu
- Uslovi za sprovođenje infrastrukturnih projekata u sektoru železnica

Šta je procena uticaja?

- **Procena uticaja** je instrument za sprovođenje preventivnih mera zaštite životne sredine,
- **Procena uticaja** je sistematičan proces provere za identifikaciju, predviđanje i procenu ekoloških, socijalnih i ekonomskih uticaja predloženog Projekata,
- **Procena uticaja** može imati mnogo različitih formi (npr. EIA, ESIA, ESHIA,...),
- **Procena uticaja** mora da bude deo svih faza procesa realizacije projekata i upravljanja.

Reference:

- EIA Direktiva 85/337/EE - na snazi od 1985. godine – izmene i dopune 1997., 2003., 2009. ... i 2014 godine. (*za zemlje kandidate je jedan od uslova za ulazak u EU*).
- Predstavlja jedan od najvažnijih međunarodnih standarda za sprovođenje **procene uticaja**.

Ostali važni međunarodni dokumenti:

- *Habitats Directive 92/43/EEC*
- *ESPOO Convention*

Glavni principi procene uticaja:

- **Svrishodnost** – uticaji na životnu sredinu se moraju **identifikovati i kvantifikovati** u svim fazama izrade planske i tehničke dokumentacije i donošenja odluka,
- **Preciznost** - primena "najbolje prakse" i nauke, koristeći propisanu metodologiju i odgovarajuća tehnička rešenja,
- **Praktičnost** - odobrenje za realizaciju projekta, izdaje se tek nakon sprovedenog **postuaka procene uticaja (EIA i ESIA)**, odnosno, daju informacije donosiocu odluke koje mogu da pomognu u rešavanju problema sa aspekta zaštite životne sredine, i da su predložene mere za smanjenje negativnih uticaja prihvatljive i sprovodljive za nosioca projekta,
- **Realnost - Procena uticaja** se mora sprovesti na temelju odgovarajućih informacija koje je dao nosilac projekta, nadležni organi kroz uslove ili javnost. Pruža dovoljano pouzdanih i upotrebljivih informacija za dalje projektovanje,
- **Ekonomičnost** - postizanje ciljeva EIA u granicama raspoloživih informacija, vremena, resursa i metodologije,

Glavni principi procene uticaja:

- **Usresređenost** - fokusiranost na **značajne uticaje** na životnu sredinu i **ključne probleme**. Pitanja koja je potrebno uzeti u obzir pre donošenja odluke,
- **Učestvovanje javnosti** - pružanje odgovarajućih informacija i uključivanja zainteresovane javnosti,
- **Interdisciplinarnost** - primena odgovarajućih tehničkih i expertskih znanja vezanih za kvantifikaciju uticaja projekta na životnu sredinu i socio-ekonomska pitanja,
- **Verodostojnost** - profesionalna realizacija, pravednost, objektivnost, nepristrasnost i odmerenost, i dostupnost nezavisnim revizijama i verifikacijama,
- **Transparentnost** - jasne i lako razumljive zahteve sadržane u EIA, javni pristup informacijama, identifikacija faktora koji će biti uzeti u obzir pri donošenju odluka i sagledavanje ograničenja i teškoća prilikom realizacije projekta sa aspekta zaštite životne sredine i socijalne politike,
- **Sistematičnost** - sagledavanje svih značajnih uticaja na životnu sredinu, predloženih alternativa i njihovih uticaja, neophodnih mera za smanjenje negativnih uticaja, monitoring i istraživanja preostalih efekata.

Zašto se radi Studija o proceni uticaja?

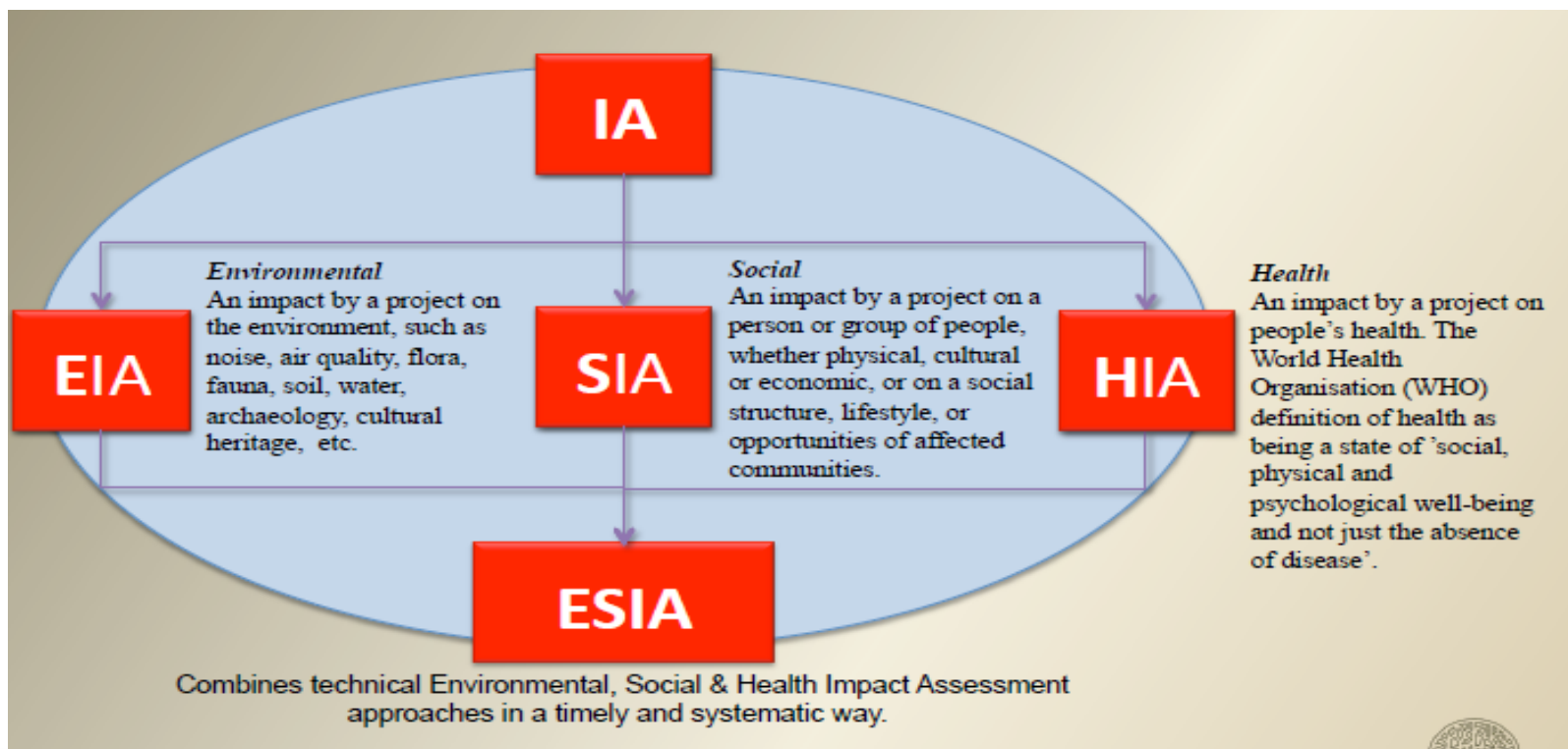
- Da bi se zaštitila životna sredina i zdravlje ljudi,
- Da se obezbede donosiocima odluka sve informacije o životnoj sredini pre donošenja odluke,
- Da osigura uzimanje u obzir efekata koji imaju značajan uticaj na životnu sredinu, tj. da predvidi i izbegne, minimizira ili nadoknadi negativan uticaj ekoloških, socijalnih i ekonomskih efekata,
- Da doprinese poboljšanju uslova za život,
- Da zaštititi biodiverzitet (opstanak staništa i vrsta),
- Da promoviše održivi razvoj, optimalno trošenje prirodnih resursa i prednosti upravljanja.

Procena uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja (Environmental and Social Impact Assessment ESIA)

PROJECT PREPARATION FACILITY
PPF-Serbia's perspective for sustainable growth

- Evropska banka za obnovu i razvoj je izradila uputstvo za pripremu Studije procene uticaja na životnu sredinu i socijalnu politiku kao sistematski pristup ocenjivanju, upravljanju i praćenju ekoloških i socijalnih pitanja i uticaja koji su povezani sa aktivnostima na infrastrukturnim projektima.

This project is funded
by the European Union

Louis Berger | giz

Stantec

epcco

Government of the
Republic of Serbia

Područje primene Studije o proceni uticaja

1. **Zakon** o proceni uticaja na životnu sredinu ("Sl. glasnik RS", br. 135/04 i 36/09).
2. **Uredba** o utvrđivanju Liste projekata za koje je obavezna i Liste projekata za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu ("Sl. glasnik RS", br. 114/08).
 - **Studija o proceni uticaja za projekte navedene u Prilogu I. je obavezna.**
 - **Za projekte koji su navedeni u Prilogu II.** – obaveza izrade studije utvrđuje se pojedinačnim ispitivanjem, odnosno, Nadležni organ utvrđuje značajan uticaj na životnu sredinu u svakom konkretnom slučaju i odlučuje o izradi ili ne.

Rekonstrukcije i modernizacije pruge, deonica Velika Plana - Niš, (pod-deonice: Velika Plana - Gilje, Paraćin - Stalać i Đunis - Niš) – **Lista u Prilogu II** (12. Infrastrukturni projekti, tačka 2), izrada Studije je obavezna i prvi korak prema Nadležnom organu je dostavljanje:

- Zahtev za određivanje obima i sadržaja studije o proceni uticaja na životnu sredinu u skladu sa Pravilnikom o sadržini zahteva ("Sl. glasnik RS", br. 69/09).

Postupak procene uticaja

- Faza I Odlučivanje o potrebi procene uticaja;
 - Faza II Određivanje obima i sadržaja studije o proceni uticaja;
 - Faza III Odlučivanje o davanju saglasnosti na studiju o proceni uticaja.
-
- Nadležni organ u Fazi II određuje obim i sadržaj EIA Studije.
 - Procedura odobravanja EIA Studije podrazumeva i Javnu raspravu i prezentaciju EIA studije.
 - **Tehnička komisija** – sastavljena od **ekspertata različitih struka**.
 - Na osnovu izveštaja Tehničke komisije Nadležni organ donosi rešenje o davanju saglasnosti na studiju o proceni uticaja projekta i dostavlja ga nosiocu projekta.
-
- Svi finansijski troškove koji nastanu u procesu izrade i davanja saglasnosti na Studiju su obaveza Nosioca projekta.

Konsultacije sa nadležnim institucijama

- **Zakon o planiranju i izgradnji** (“Sl. glasnik RS”, br. 72/09, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13, 132/14 i 145/14), Clan 8. – **Objedinjena procedura** – regulisan je postupak dobijanja lokacijskih uslova, građevinske dozvole i upotrebne dozvole.
- **Uredba o lokacijskim uslovima** (“Sl. glasnik RS”, br. 35/15, 114/15 i 117/17).
- **Pravilnik** o postupku sprovođenja objedinjene procedure elektronskim putem (“Sl. glasnik RS”, br. 113/15).
- Institucija nadležna za procenu uticaja **mora sprovesti konsultacije** s nosiocem projekta i ostalim nadležnim institucijama na osnovu:
 1. informacija o projektu,
 2. zahteva nosilaca projekta za odobrenje sprovođenja projekta.
- Nadležne institucije **moraju učiniti dostupne sve relevantne informacije nosiocu projekta.**
- Nadležne institucije **daju mišljenje o informacijama** koje je predložio nosilac projekta kao i o zahtevu za odobrenje sprovođenja projekta.

Lokacijski uslovi

Dokument u formi rešenja koji se u skladu sa nadležnostima u odnosu na vrste objekata izdaje od strane Ministarstva (lokalna samouprava) na osnovu podnete dokumentacije.

Lokacijski uslovi izdaju se shodno planskom dokumentu, a sadrži urbanističke i tehničke uslove i podatke potrebne za izradu idejnog, odnosno Projekta za građevinsku dozvolu, a posebno:

1. podatke o investitoru,
2. broju i površini katastarske parcele, osim za linijske infrastrukturne objekte i antenske stubove,
3. naziv planskog dokumenta na osnovu kojeg se izdaje lokacijska dozvola i pravila gradnje za zonu ili celinu u kojoj se nalazi predmetna parcela,
4. uslove za priključenje na komunalnu, saobraćajnu i drugu infrastrukturu,
5. podatke o postojećim objektima na toj parceli koje je potrebno ukloniti,
6. druge uslove u skladu sa posebnim zakonom.

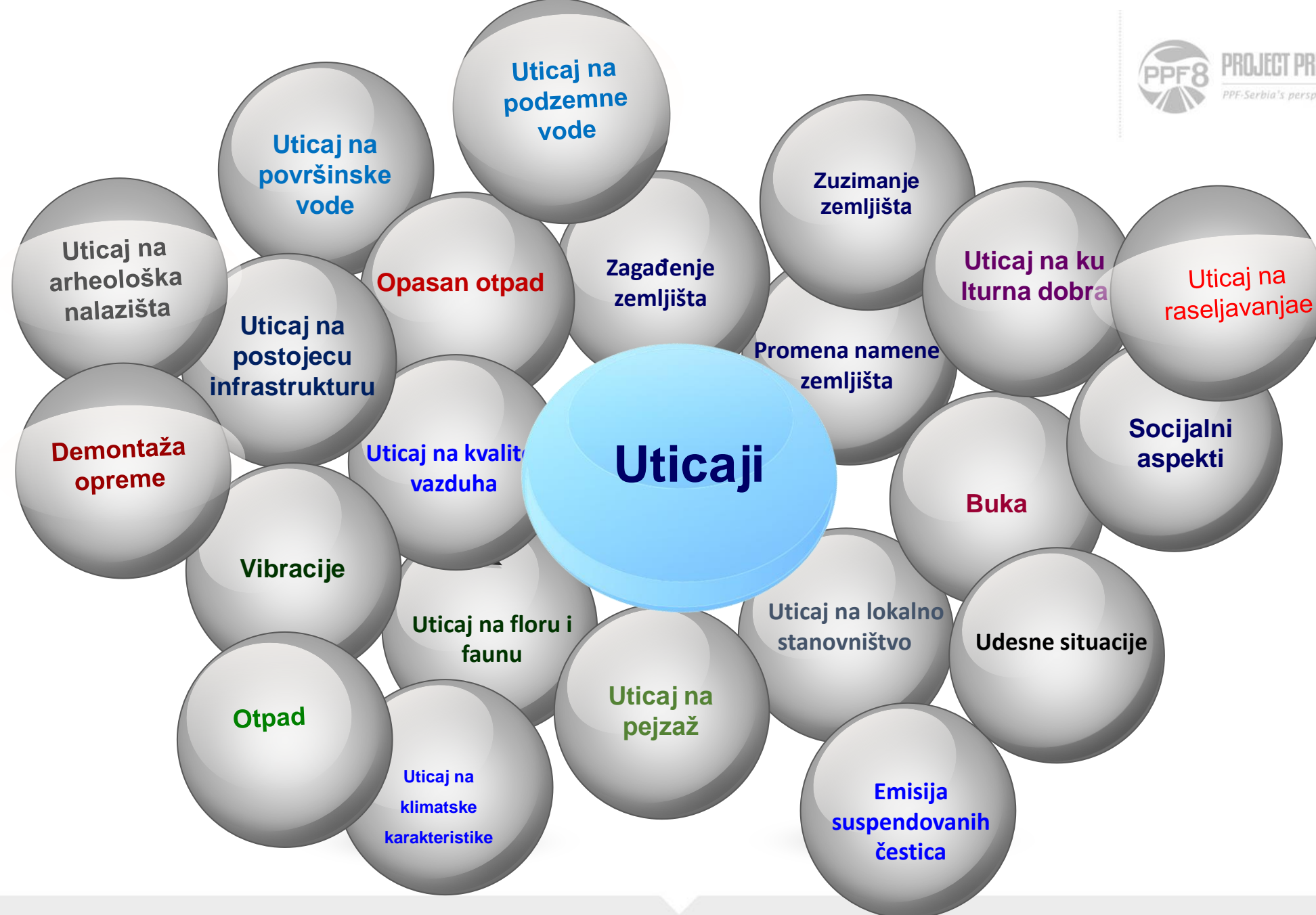

Sadržaj studije o proceni uticaja na životnu sredinu,

(Pravilnik o sadržini studije o proceni uticaja ("Sl. glasnik RS", br. 69/09))

1. podaci o nosiocu projekta,
2. opis lokacije na kojoj se planira izvođenje projekta,
3. opis projekta,
4. prikaz alternativa koje je nosilac projekta razmatrao,
5. prikaz stanja životne sredine na lokaciji i bližoj okolini,
6. opis mogućih značajnih uticaja projekta na životnu sredinu,
7. procena uticaja na životnu sredinu u slučaju udesa,
8. opis mera za sprečavanja i smanjenje štetnih uticaja,
9. program praćenja uticaja na životnu sredinu,
10. netehnički kraći prikaz podataka navedenih u tački 2) do 9),
11. podaci o tehničkim nedostacima, nepostojanju stručnih znanja i veština ili nemogućnosti da se pribave odgovarajući podaci.

8. Opis mera za sprečavanja i smanjenje štetnih uticaja

1. mere predviđene zakonom i drugim propisima, normativima i standardima i rokovima za njihovo sprovođenje,
2. mere koje će se preduzeti u slučaju udesa,
3. planove i tehnička rešenja zaštite životne sredine (reciklaža, tretman i dispozicija otpadnih materija, rekultivacija, sanacija i dr.),
4. druge mere koje mogu uticati na sprečavanju ili smanjenju štetnih uticaja na životnu sredinu.

(Mere zaštite predviđene tehničkom dokumentacijom, građevinskim projektom, mašinskim i elektro projektom i dr.; mere zaštite u toku redovnog rada infrastrukturnog objekta, definisane uslovima nadležnih organa i organizacija; mere zaštite u toku izvođenja radova).

Ko je to javnost?

- **Javnost** - predstavlja jedno ili više fizičkih ili pravnih lica, njihova udruženja, organizacije ili grupe
- **Zainteresovana javnost** - javnost koja utiče ili može uticati na plan ili program, odnosno ima interes u donošenju odluka koje se odnose na zaštitu životne sredine, uključujući i nevladine organizacije
- **Zainteresovani organi i organizacije** - organi i organizacije Republike, odnosno Autonomne Pokrajine i lokalne samouprave i preduzeća, koji su ovlašćeni za utvrđivanje uslova i izdavanje dozvola, odobrenja i saglasnosti za izgradnju objekata, planiranje i uređenje prostora, praćenje stanja životne sredine, obavljanje delatnosti i zaštitu i korišćenje prirodnih i radom stvorenih vrednosti
- **Informacija od javnog značaja** – sa kojom raspolaže organ javne vlast i koja je sadržana u određenom dokumentu, a odnosi se na sve ono što javnost ima **opravdani interes** da zna
- **Opravdani interes** - informacije kojima raspolaže organ vlasti, a odnose se na ugrožavanje, odnosno zaštitu zdravlja stanovništva i životne sredine.

Konsultacije sa javnošću

Javnost se, **u što ranijoj fazi postupaka donošenja odluka**, obaveštava o sledećim podacima:

- informacijama o projektu,
- zahtevu za odobrenje sprovođenja projekta,
- pojedinostima o nadležnim institucijama koje su odgovorne za donošenje odluke / od kojih se mogu dobiti relevantne informacije / kojima se mogu (u određenom vremenskom okviru) uputiti primedbe,

- o vremenu, mestu i načinu kako će sve relevantne informacije biti dostupne i o postupcima učešća javnosti,
- relevantna dokumenta izdata od strane nadležnih institucija u trenutku kada se zainteresovana javnost obaveštava,
- ostale informacije koje su važne za odluku.

Zainteresovana javnost mora dobiti pravovremene i efikasne mogućnosti učestvovanja (informisanje/komentarisanje/davanje predloga) **u postupku donošenja odluka!**

Analiza zainteresovanih strana

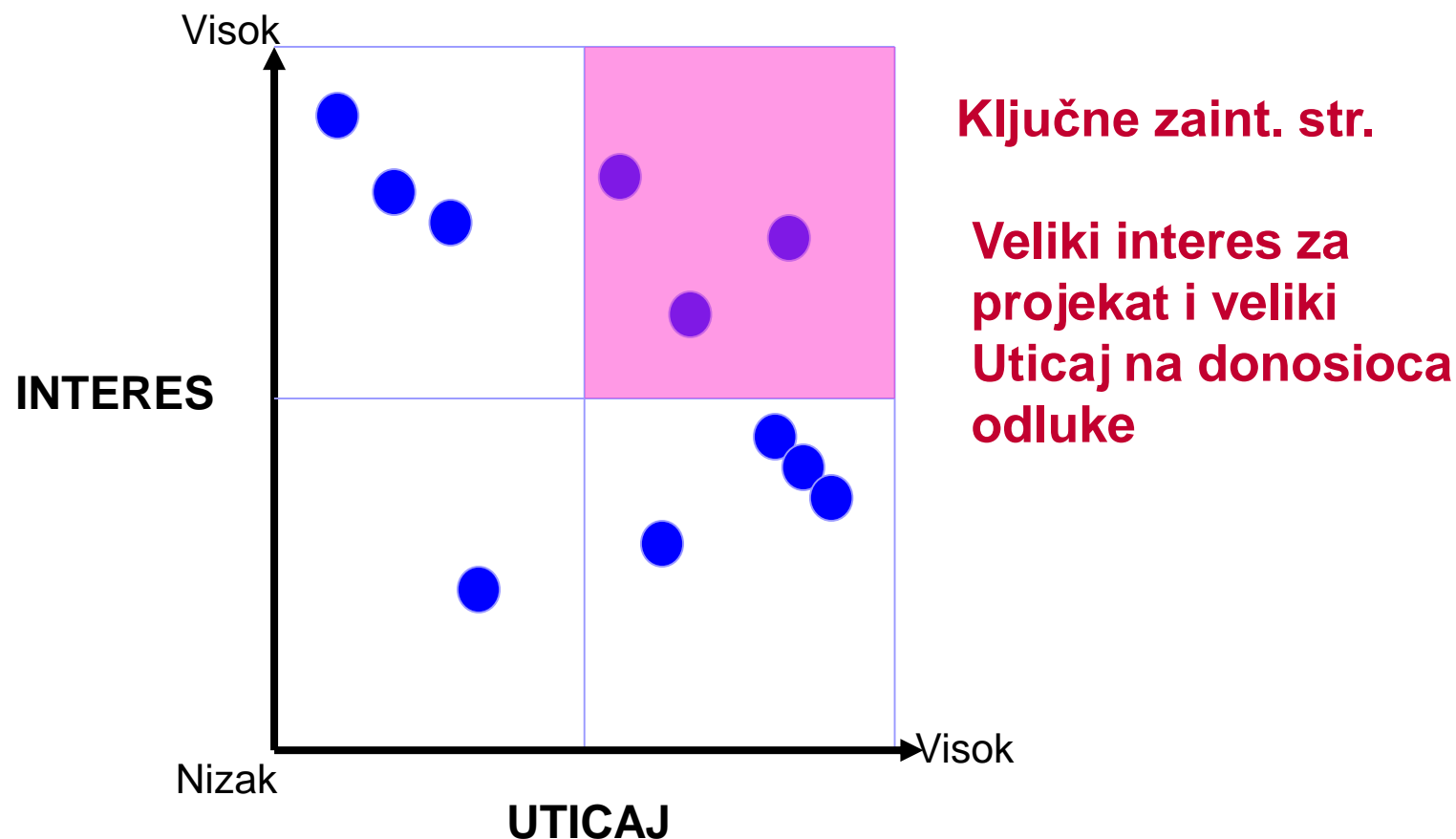
- Ko zavisi od projekta?
- Ko ima interesa da se projekat ne realizuje?
- Ko će uticati na projekat?
- Ko će biti zahvaćen (pogođen) projektom i kako?
- Ko će raditi protiv projekta?
- Potrebna je izgradnja kapaciteta - sigurne zainteresovane grupe i njihovo učešće u EIA procesu.

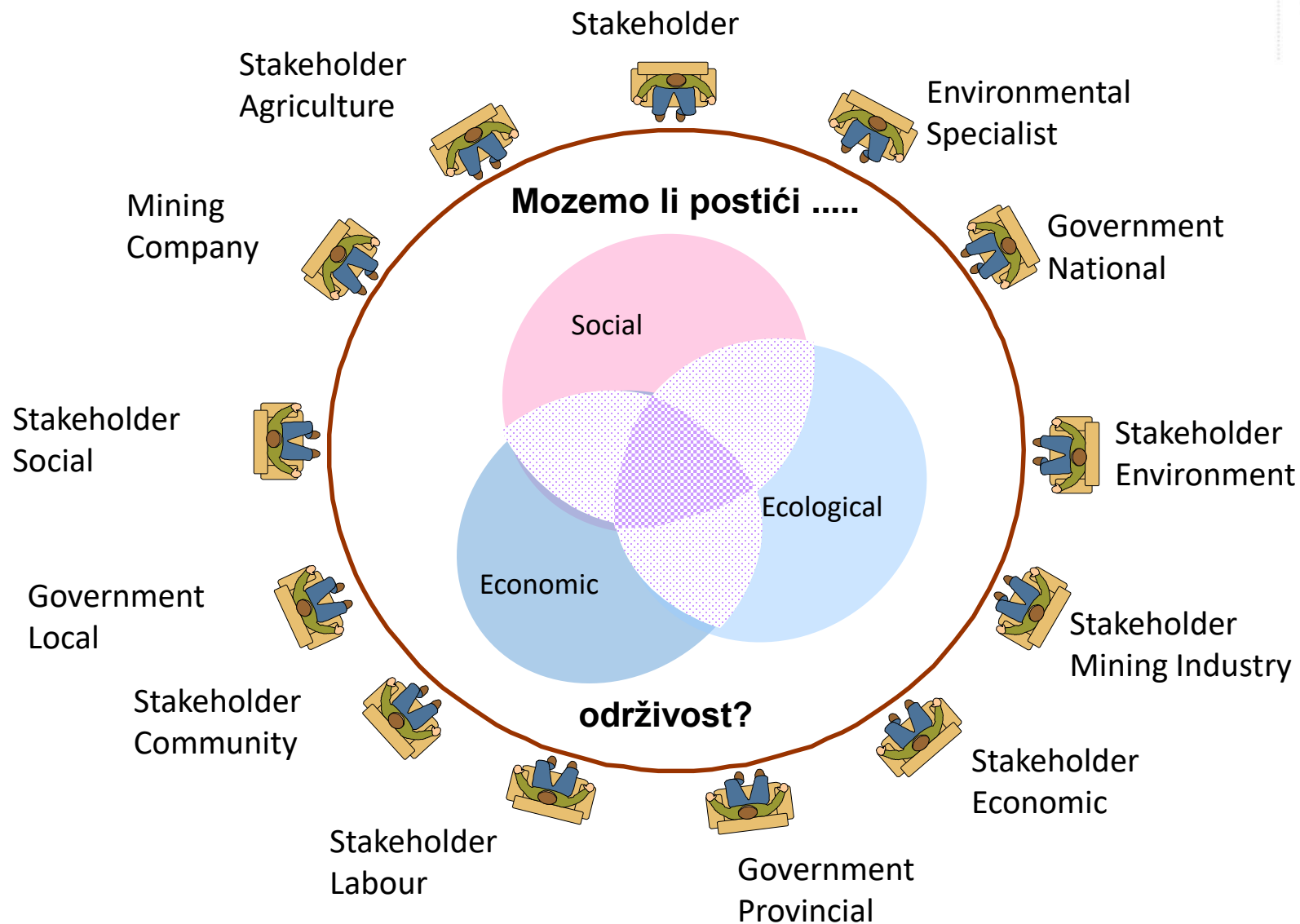
Ključna pitanja:

- Ko je od zainteresovanih strana prisutan? (Ko će se uključiti u projekat)
- Kako će uticati na projekat?
- Kako će uticati na EIA proces?
- Na kom nivou projekta ili EIA procesa će uticati?
- Koje zainteresovane strane će biti obuhvaćene EIA procesom i kako?

Karta zainteresovanih strana

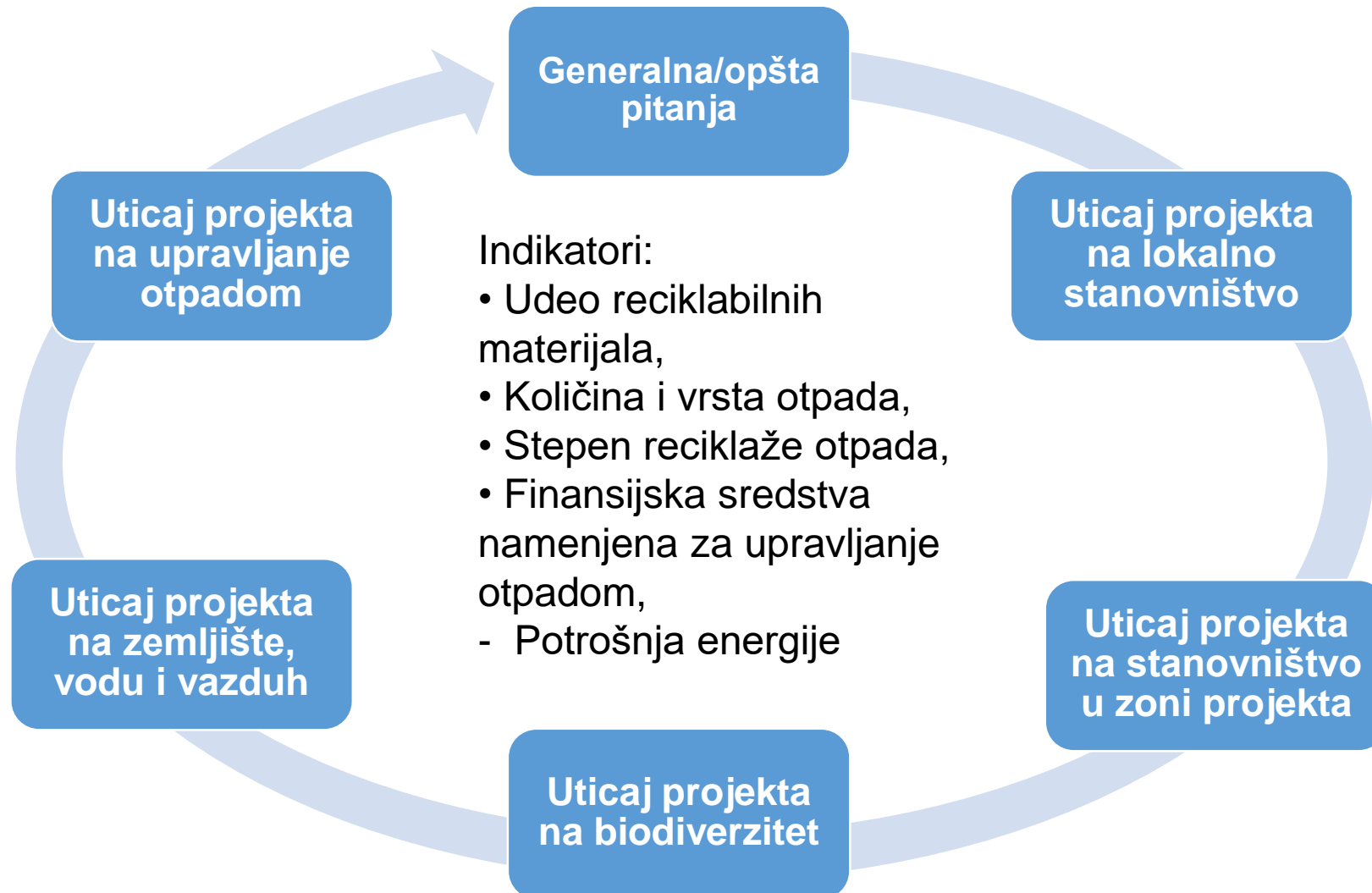
Za Nosioca Projekta su najvažnije one zainteresovane strane na koje će realizacija projekta imati najveći uticaj i gde će oni imati najveći interes!

EIA studija – izgradnja železničke infrastrukture

PROJECT PREPARATION FACILITY
PPF-Serbia's perspective for sustainable growth

This project is funded
by the European Union

Louis Berger | giz | International Services

Stantec

epcco

Government of the
Republic of Serbia

Najčešći problemi u toku sprovođenja postupka EIA Studije

- **Horozontalna usklađenost (neusklađenost)** sa relevantnim zakonodavstvom vezanim za planiranje i izgradnju,
- Preopširna obrada, vrlo često loš fokus **procene uticaja** na ključne teme,
- Zaključci i ocene se ne baziraju na konkretnim podacima – vrlo često nedostatak podataka o postojećem stanju kvaliteta parametara životne sredine na lokaciji,
- Izbegavanje adekvatne komunikacije s javnošću i loše/kasno uključivanje učesnika,
- Često formalni/birokratski pristup ka konačnoj oceni kvaliteta EIA Studije – **nedostaje Uputstvo?**
- Vrlo često su alternative analizirane formalno,
- EIA Studije, posebno za infrastrukturne projekte, ne obrađuju probleme vezane za **deponije zemljanog materijala**,
- Još uvek se vrlo često koristi termin **“pozajmište peska i šljunka”**, što je apsolutno **nedopustivo!**
- **Loša kontrola od strane nadležnih inspeksijskih organa za sprovođenje mera zaštite i programa monitoringa propisanih EIA Studijom!**

Problemi koji se očekuju u toku realizacije EIA Studije

PROJECT PREPARATION FACILITY
PPF-Serbia perspective for sustainable growth

Generalni problem upravljanja otpadom od rušenja, a posebno vođenje evidencije o vrstama i količinama generisanog otpada:

- Upravljanje drvenim otpadnim pragovima,
- Upravljanje kontaminiranim zemljištem i tucanikom,
- Upravljanje otpadom koji sadrži azbest,
- Vođenje žalbenog postupka, odnosno žalbi lokalnog stanovništva,
- Obezbeđenje adekvatnih trajnih deponija zemljanog materijala i privremenih deponija građevinskog otpada od rušenja.

This project is funded
by the European Union

Louis Berger | giz | International Services

Government of the
Republic of Serbia

Postojeće stanje

This project is funded
by the European Union

Louis Berger | giz | International
Services

Stantec

epcco

Government of the
Republic of Serbia

Postojeće stanje

PROJECT PREPARATION FACILITY
PPF-Serbia's perspective for sustainable growth

This project is funded
by the European Union

Louis Berger | giz | International
Services

Stantec

epcco

Government of the
Republic of Serbia

Postojeće stanje – šta ovde nije u redu?

PROJECT PREPARATION FACILITY
PPF-Serbia's perspective for sustainable growth

This project is funded
by the European Union

Louis Berger | giz | International
Services

Government of the
Republic of Serbia

Primer dobre prakse sa izgradnje autoputa E 75

PROJECT PREPARATION FACILITY
PPF-Serbia's perspective for sustainable growth

www.worldbank.org/sr/news/feature/2015/06/04/serbia-storks-are-back

This project is funded
by the European Union

Louis Berger | giz | International Services

Stantec

epcco

Government of the
Republic of Serbia

Zaključak

INFRASTRUKTURA ŽELEZNICE SRBIJE

uz pomoć resornog ministarstva Republike Srbije, projektanata i svih ostalih učesnika u rekonstrukciji i modernizaciji deonice železničke pruge Velika Plana – Niš, treba jasno da pokaže posvećenost zaštiti životne sredine i socijalnoj politici, praćenjem uticaja svojih aktivnosti, u svim fazama izrade tehničke dokumentacije, a kasnije tokom redovnog odvijanja železničkog saobraćaja.

PROJECT PREPARATION FACILITY
PPF-Serbia's perspective for sustainable growth

This project is funded
by the European Union

Louis Berger | giz | International
Services

Government of the
Republic of Serbia

Hvala na
pažnji!

Pitanja?

